

GULLSPÅNGS KOMMUN

ÄLDREOMSORGSPLAN

2013 - 2017

Antagen av Kommunfullmäktige 2013-01-28, § 15

1. INLEDNING

Socialtjänstlagen 5:e kapitel § 6 lyder:

Socialnämnden skall göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen för äldre människor samt i sin uppsökande verksamhet upplysa om socialtjänstens verksamhet på detta område.

Kommunen skall planera sina insatser för äldre. I planeringen skall kommunen samverka med regionen samt andra samhällsorgan och organisationer.

I Gullspångs kommun är Kommunstyrelsen och dess äldreomsorgsutskott ansvarig för äldreomsorgen. Den för de äldre viktigaste delen av planeringen är den genomförandeplan som upprättas för varje brukare. Den kommer att bli allt mer viktig efter den 1 januari 2014 då Socialstyrelsens nya bemanningskrav träder i kraft. Genomförandeplanen ska då vara så pass detaljerad att den utgör underlag för bemanningsbehovet. Bemanningen ska vara utifrån de äldres behov.

1.1 ÄLDREOMSORGSPLANEN

Äldreomsorgsplanen uttrycker den politiska viljan och anger de övergripande målen för vår kommun. Planen ska vara en utgångspunkt för äldreomsorgsutskottets budgetarbete och budgetfördelning och verksamhetens inriktning och utveckling. Planen har tagit sin utgångspunkt från de leveransåtaganden¹ som är beställda av Kommunstyrelsen för 2013. Planen sträcker sig förvisso över tiden 2013-2017 men områdena i leveransåtagandena är så pass allmänt hållna att de inte kommer att förändras radikalt mellan åren utan ligga kvar. Vidare har planen tydligare brukarfokus än i den tidigare. I kommunens styr- och ledningssystem framgår tydligt att i uppdraget ingår *att alltid ha brukaren i fokus*².

1.2 ARBETSPROCESSEN

Arbetet med planen påbörjades sommaren 2012 med en utvecklingsdag där politiker, tjänstemän och omvårdnadspersonal träffades för att se närmare på hur leveransåtagandena kunde brytas ned till verksamhetsnivå. Målet med att använda leveransåtagandena var att minimera den djungel av mål som finns i den kommunala verksamheten. Genom att arbeta med leveransåtagandena skulle det vara möjligt att få en röd tråd i målarbetet från Kommunfullmäktigenivå till respektive verksamhetsnivå.

Remissyttranden har inkommit från PRO Hova, PRO:s samrådsgrupp i Gullspångs kommun, Socialdemokraterna samt Kommunalliansen bestående av Moderaterna och Folkpartiet. Synpunkter har till stor del beaktats och resulterat i en omarbetning av förslaget. Förslaget lämnas till Kommunstyrelsen för beredning innan det fastställs av Kommunfullmäktige.

1.3 PLANENS DISPOSITION

I planen anges kommunens vision, inriktning för arbetet, kommunens förutsättningar idag, kommunens värdegrund, behovsprognos under planperioden och uppföljning och utveckling. Därefter ligger målen som utgår från Kommunstyrelsens beställning som en bilaga.

Med förhoppning om ett positivt utvecklingsarbete

¹ Kommunstyrelsen, *Leveransåtagande 2013*

² Styr- och ledningssystem 2012 i Gullspångs kommun

Jan Hassel / ordförande i äldreomsorgsutskottet

2. GULLSPÅNGS KOMMUNS VISION:

Gullspång är en kommun där alla: barn, ungdomar, vuxna och äldre utvecklar tilltro till sig själva, sin förmåga att forma den egna framtiden och aktivt deltar i samhälls-, kultur-, förenings- och arbetsliv.

2.1 INRIKTNING FÖR ARBETET:

Äldreomsorgen i Gullspångs kommun genomsyras av att uppfylla Socialtjänstlagens portalparagraf³:

1 § Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människors
- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlikhet i levnadsvillkor,
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser.

Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

Samt paragraferna för äldre människor från det 5:e kapitlet:

4 § Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund).

Socialnämnden ska verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.

5 § Socialnämnden ska verka för att äldre människor får goda bostäder och ska ge dem som behöver det stöd och hjälp i hemmet och annan lättåtkomlig service.

Kommunen ska inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd.

Den äldre personen ska, så långt det är möjligt, kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges.

Kommunen har även ansvar för hälso- och sjukvård och ska uppfylla Hälso- och sjukvårdslagens⁴ mål:

2 § Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen.

Vården skall ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård skall ges företräde till vården.

³ Bergstrand, Den nya Socialtjänstlagen 2011

⁴ Rättsnätet Notisum, Hälso- och sjukvårdslagen

För att detta ska vara möjligt är inriktningen att arbeta aktivt med rehabilitering, stöd till anhörigvårdare genom ex avlastnings-, växelvårds-, eller korttidsplatser, underlätta kvarboende i den egna bostaden genom hemvård av god kvalitet, tillgänglighet och en god värdegrund. När kvarboende inte längre är möjligt ska det finnas olika former av äldreboenden med god kvalitet. Kommunen ses som en helhet och även om det är önskvärt med en spridning av verksamhet till kommunens samtliga 5 tätorter finns inte underlag för att tillhandahålla vissa insatser på mer än en plats.

För att säkerställa möjligheten till specialistkompetens och kostnadseffektivitet kommer samverkan med andra kommuner och regionen fortsatt att vara önskvärt.

3. KOMMUNENS FÖRUTSÄTTNINGAR IDAG

Gullspångs kommun har idag två äldreboenden varav det ena är helt nyrenoverat 2011 och det andra uppfyller kraven på ett modernt äldreboende. Det arbetet som pågått under en period och som handlar om matsituationen för äldre inom kommunens olika verksamheter ska fortsätta och utvecklas vidare. Detsamma gäller meningsfull vardag. Det handlar om att vidareutveckla dagvården, solterapiummet, träningslokalen och den vardagliga stimulansen på kommunens särskilda boenden. Gullspångs kommun deltar i ett antal kvalitetsregister däribland Palliativa registret. Det anger tydligt vilka förväntningar det finns på kommunens vård- och omsorgsdel vid vård i livets slutskede. Det betyder bl a att:

- ✓ närstående är informerade om den sjukes situation
- ✓ den sjuke är lindrad från smärta och andra besvärande symtom
- ✓ man är ordinerad läkemedel vid behov
- ✓ får god omvårdnad utifrån behov
- ✓ vårdas där man vill dö
- ✓ inte behöver dö ensam
- ✓ vet att närstående får stöd

Detta arbete kvalitetssäkras genom registreringen och gör det möjligt att utveckla de områden som fungerar sämre än vad som angivits. Förutsättningarna för att få en optimal vård i livets slutskede är ett gott samarbete med kommunens vårdcentraler. Detta arbete måste utvecklas och fördjupas under planperioden.

Inriktningen på äldreomsorgens arbete är dock att vi ska verka för att de som så önskar ska kunna bo kvar i sin bostad så långt det är möjligt. Det ställer krav på en organisation med kringresurser för att möjliggöra detta. Som tidigare nämnts finns det idag tillgång till avlastnings-, växelvårds-, och korttidsplatser i egen regi. Det är av vikt att det får förbli så. Ett komplement till detta är ett väl fungerande anhörigstöd. Idag fungerar det bra, det kan dock komma att behöva utökas allt eftersom fler bor kvar i hemmet. Kommunens fixartjänst kan eventuellt också behöva utökas beroende på hur efterfrågan ser ut. Även det är ett viktigt komplement för att öka förutsättningar att kunna bo kvar i sin egen bostad. Hösten 2012 startas kommunens demensteam som är ytterligare en resurs för att ge bra förutsättningar att kunna bo kvar lite längre i den egna bostaden om stöttning kan ges till anhörigvårdare.

Slutligen måste den lokala värdighetsgarantin som tagits fram för äldreomsorgen i Gullspångs kommun efterlevas. För att veta om så görs ska uppföljningar göras på kriterierna som återfinns i garantin.

4. VÄRDEGRUND:

Gullspångs kommun bygger en framtid som står på stadigt på en värdegrund: de fyra G:na Gemenskap, Gästfrihet, Glädje och Garantier⁵.

Gullspångs kommuns värdegrund fastställdes av kommunfullmäktige den 27 juni 2011. All personal har fått information vad den innehåller och att varje anställd förväntas att arbeta utifrån det som antagits.

Innebörden i de fyra G:na är bl a:

Gemenskap: vi har ömsesidig respekt för varandra, vi visar tillit för varandras kompetenser, vi är uppriktiga i vårt agerande, alla har ansvar för att skapa gemenskap, delaktighet för att skapa samarbete, ansvarstagande och engagemang samt att mångfald är en tillgång.

Gästfrihet: vi bjuder på ett gott värdskap, vi har ett gott bemötande i alla sammanhang, vi har en service som överträffar förväntan samt vi är generösa och bjuder på oss själva.

Glädje: vi är stolta över vår kommun, vi har en grundtrygghet i det vi gör och ett lösningsinriktat arbetssätt, vi har ”spänst i stegen”, vi utvecklar mötesplatser för alla åldrar för att dela upplevelser med varandra samt vi tar vara på våra egna attraktiva natur- och kulturvärden.

Garantier: vi verkställer det vi lovat, vi tar ansvar för det vi lovat, vi rättar till fel och brister, att vi står upp för hållbarheten i samhället samt att vi har en god tillgänglighet till alla våra verksamheter och dess företrädare.

Gullspångs kommuns äldreomsorg har även tagit fram *värdighetsgarantier* som all personal har ett ansvar att följa och arbeta utifrån.

5. BEHOVSPROGNOS UNDER PLANPERIODEN

Säkra befolkningsprognoser är svåra att ställa. Ser vi på den äldre befolkningen så är dessa mindre benägna att flytta varför stabiliteten är större. Efterfrågan på hemvård kommer idag i större omfattning först i 80 årsåldern. Efterfrågan på särskilt boende kommer ytterligare cirka 5 år senare. Åldersstrukturen i kommunen pekar på en hög andel äldre befolkning, idag är siffran 25,4 % på de som är 65 år och däröver. En studie som gjordes 2004 av professor Johan Bring⁶ över befolkningsutvecklingen i kommunen påvisar att befolkningsstrukturen kommer förskjutas och andelen äldre kommer att öka. 2016 kommer 29 % i Gullspångs kommun vara 65 år och äldre, 2021 har den ökat till 31 % för att slutligen nå 33 % 2030. Ser vi på dagens kända befolkningsstatistik (SCB kommunstatistik antalet invånare juli 2006) kommer antalet 80 år och äldre att vara relativt oförändrat fram till år 2019. Antalet invånare över 85 år kommer inte att öka markant förrän år 2024 och framåt. De äldres behov och efterfrågan på insatser från kommunen påverkas inte endast av antalet äldre utan även av dessas hälsotillstånd, den fysiska närmiljöns utformning, regionens sjukvård, taxans utformning och de äldres ekonomi med mera. Med nu kända förutsättningar går det dock att anta att behovet

⁵ Värdegrund och framtidsberättelse 2020 i Gullspångs kommun

⁶ Befolkningsprognos 2006-2030 - Gullspångs kommun. Statisticon AB

av platser i äldreboenden inte kommer att öka före år 2024. Det som bör beaktas är att kommunen har tillgång till avlastnings-, växelvårds- och korttidsplatser. Trycket på just dessa platser är relativt hård och kan vi tillgodose dessa alternativ ökar möjligheten till ett längre kvarboende i det ordinära hemmet.

Antalet yngre pensionärer kommer, som framgår av ovan, dock att öka kraftigt de närmaste åren varför det finns underlag för olika former av seniorboende, +55 boenden, trygghetsboende etc. Planer finns att ställa om kommunens servicehus till trygghetsboenden. När det gäller seniorboenden eller +55-boenden måste dessa dock inte byggas och drivas av kommunen. Kommunen ser enbart positivt på etableringar av andra entreprenörer. God tillgång på anpassade bostäder ökar den enskildes möjlighet till ett självständigt liv och minskar kommunens kostnader.

6. UPPFÖLJNING OCH UTVECKLING

Varje medarbetare ska ha en kompetensutvecklingsplan enligt leveransåtagande 2013. Under de senaste åren har ett stort förändringsarbete pågått som innebär att arbetssättet ska ha ett mer salutogent förhållningssätt, d v s att man ska se till brukarens egna förmågor och stimulera att bevara och vidareutveckla det som fungerar bra. Det har inneburit en hel del kompetensutveckling för omvårdnadspersonalen. Fokus nu måste vara att arbeta utifrån de förhållningssätt som bestämts och det kommer därför att läggas stor vikt vid detta när kompetensutvecklingsplanerna skrivs.

Under planperiodens kommer en ledarskapsutbildning att genomföras för samtliga chefer i Gullspångs kommun.

Planen kommer att följas upp utifrån de styrmått som politiken har angivit. Skulle styrmåtten förändras radikalt under planperioden får ett nytt övervägande göras hur arbetet ska genomföras och följas upp.

BILAGA

7. LEVERANSÅTAGANDE OCH STYRMÅTT

Nedan följer de leveransåtaganden som har ett brukar/medborgarfokus och som bearbetats på en utvecklingsdag med politiker, personal och tjänstemän. Under beställningen och styrmåttet ges förslag på hur man ska kunna nå målet. Förslagen ska ses som sätt att nå målen.

Leveransåtagandena återges med samma benämning som i Kommunstyrelsens beställning.

MÅL

1.1 Gullspångs kommun där man kan bo, leva och verka i en trygg och säker kommun dygnets alla timmar

Styrmått: Alla brukare ska ha en individuell genomförandeplan.

Detta krävs för att kunna nå målet:

Tid för kontaktpersonen måste avsättas för att kunna sitta ned med brukare och ev anhöriga och skriva planen. Det kan även behövas viss förberedsetid. Det är viktigt att brukarna själva får vara med och påverka valet av kontaktperson och ha möjligheten att kunna byta kontaktperson om man inte är nöjd. För att följa upp om vi gör det vi sagt att vi ska göra ska det skrivas avvikelse om man inte hinner skriva planen inom utsatt tid (14 dagar). Detta ska redovisas i kvalitetsbokslutet.

Genomförandeplanen kommer att få stor betydelse som nämndes i inledningen eftersom bemanningen på framför allt demensboendena ska anpassas efter de äldres behov. Genomförandeplanen kommer att bli instrumentet för att ”mäta” varje individs behov där tydliga mål ska sättas som följer varje insats.

MÅL

1.2 Brukarna känner sig nöjda med den kommunala verksamhetens kvalitet och service

1. Styrmått: Alla som är i kontakt med någon av kommunens representanter via telefon upplever sig väl bemötta.

Detta krävs för att kunna nå målet:

Det måste finnas uppdaterade telefonlistor för att hänvisa rätt. Det måste tydliggöras vem som gör vad i detta uppdateringsarbete. Växeln ska alltid vara uppdaterad, det är alla ansvar att meddela växeln när man är oanträffbar och när man är tillbaka. När personer blivit felkopplade eller om mottagaren inte finns på plats ska uppgifter tas från den som ringer och ”rätt” personer ska ringa upp vederbörande.

2. Styrmått: Medborgare som skickar in en enkel fråga via e-post får svar inom 2 arbetsdagar.

Detta krävs för att kunna nå målet:

2 dagar uppfattas som kort tid. För att ge sändaren feedback är det viktigt att lägga in autosvar och telefonhänvisning vid frånvaro eller sjukdom.

3. Styrsmål: Kommunens medborgare är nöjda med webbinformation.

Detta krävs för att kunna nå målet:

Broschyrer som är framtagna ska hållas uppdaterade och läggas ut på hemsidan. Det är viktigt att informera verksamheterna vem som uppdaterar vilka sidor på hemsidan. Det är allas ansvar att hålla hemsidan uppdaterad. Det ska finnas en TV-skärm på Amnegården och Mogården där endast kommuninformation ska rulla på skärmen. Här kan även webbinformation läggas ut.

4. Styrsmål: Brukarna upplever sig mötta med respekt och hänsyn.

Detta krävs för att kunna nå målet:

Den värdighetsgaranti som tagits fram för äldreomsorgen i Gullspångs kommun måste hållas levande. Det är all personals ansvar att arbeta utifrån det som skrivits in i garantin. All personal har ett ansvar att alltid vara professionell oavsett stress eller annat som kan påverka arbetssituationen. Uppdraget måste alltid komma i första hand och man ska därför alltid visa respekt för brukarna. Bemötandeambassadörerna har ett viktigt uppdrag att bevaka frågan på varje arbetsplats och den måste hela tiden hållas aktuell. Synpunktsblanketten måste göras känd och användas. Den ska även vara lättillgänglig.

MÅL

1.3 Invånare och brukare av våra tjänster informeras på ett enkelt och lättbegripligt sätt så man förstår vad som gäller ”vid köksbordet”

Styrsmål: Minst 70 % ska vara nöjda.

Detta krävs för att kunna nå målet:

Alla 80-åringar erbjuds ett hembesök där information ges om vad kommunen kan erbjuda för insatser. Vid detta tillfälle ska uppdaterade broschyrer lämnas kvar så att brukare/medborgaren kan läsa mer vid behov. Man ska inte ge för mycket information vid ett och samma tillfälle, det är bättre att återkomma om behov skulle finnas. Det är viktigt att hålla all informationen på ett enkelt sätt och med ett enkelt språk, inget ”fikonspråk”.

MÅL

1.4 Gullspångs kommun är en öppen och lättillgänglig kommun

1. Styrsmål: 70 % nöjda medborgare som hänvisats till rätt person/handläggare.

Detta krävs för att kunna nå målet:

Det är viktigt att man blir hänvisad till rätt person/handläggare när man ringer till kommunens växel. Det ska stå rätt uppgifter på hemsidan. Alla måste ta ansvar att meddela när man inte är på plats, hänvisa till någon annan och ringa upp när man blir ombedd att göra det.

2. Styrsmål: 80 % nyinflyttade informeras om vad kommunen kan bidra med för service på ett förnöjsamt sätt.

Detta krävs för att kunna nå målet:

Bjuda in alla nyinflyttade en gång per år och bjuda på fika eller enklare förtäring och samtidigt ge information om vad kommunen kan erbjuda. Det ska samordnas med andra verksamheter i kommunen. Informationen kan åldersindelas. Det ska finnas informationsblad riktade till olika åldrar som kan delas ut vid detta tillfälle. Det kan även skickas ut. Informationsbladen behöver finnas på fler språk. Bjuda in alla nysvenskar till Nationaldagen och göra ett speciellt firande.

3. *Styrmått: 80 % av brukarna ska vara nöjda med den kontinuerligt återkommande information som händer i berörd verksamhet.*

Detta krävs för att kunna nå målet:

Anordna anhörigträffar på boendena där information ges ett par gånger per år. Instifta brukarråd och anhörigråd. Informationen kan även spridas via kommunens pensionärsorganisationer som i sin tur får information i kommunala pensionärs- och handikapprådet (KPHR). Månadsinriktad information skulle kunna sammanställas i varje verksamhet och delas ut av personal till brukare.

4. *Styrmått. 70 % av brukarna ska vara nöjda med god tillgänglighet och kvalité dygnets alla timmar.*

Detta krävs för att kunna nå målet:

Att det finns någon personal (sjuksköterska) man kan få tag på alla dygnets timmar, vilket det idag redan finns. Sjuksköterskan kan nås av personal dygnet runt. Det är dock inte möjligt att gå ut med ett officiellt telefonnummer då kommunen inte bedriver någon akutverksamhet.

MÅL

3.2 Gullspångs kommuns verksamheter bedrivs ansvarsfullt och kostnadseffektivt

Styrmått: Kostnad för särskilt boende minskar med 5 %

Detta krävs för att kunna nå målet:

Effektivare användning av lokaler. På Amnegården finns mycket kringytor som inte används optimalt, dessa ytor bör man se över om det går att nyttja mer effektivt. Finns det t ex lokaler som går att hyra ut, finns det verksamheter i andra byggnader som skulle kunna flytta in till Amnegården? Finns det lokaler som man ska plombera och inte använda?

Konvertera Servicehuset Björkbacken i Gullspång till trygghetsboende samt Björken på Mogården i Hova till trygghetsboende och Granen till särskilt boende med fler växelvårds-, avlastnings- och korttidsplatser.

MÅL

4.3 Gullspångs kommun är en attraktiv kommun där det är trivsamt, välordnat, snyggt och tryggt

Styrmått: Minst 10 kommunambassadörer ska utses inom sociala verksamheten med uppdraget att skapa en positiv bild av Gullspångs kommun

Detta krävs för att kunna nå målet:

Utsedda kommunambassadörer måste hålla sig informerade om vad som händer i kommunen samt bli informerad. Ett sätt skulle kunna vara att kommunchefen träffar samtliga kommunambassadörerna några gånger per år. Det är viktigt att ha en positiv syn, vara aktiv och insatt, tänka lösningsfokuserat samt våga prata inför grupper. Det handlar många gånger om att vara vardagsambassadör. Se möjligheter där andra ser problem. När man representerar kan det vara bra att ha ett synligt tecken, t ex en armbindel. Man skulle kunna rotera på uppdraget, man kan ha ambassadörsuppdraget i 2 år. Det är dock viktigt att inte alla byts ut samtidigt.

Ambassadörerna skulle kunna vara värdar för vissa arrangemang, t ex matmässa. Medverka på de träffar som arrangeras för nyinflyttade.

MÅL

4.4 Gullspångs kommun har en hållbar utveckling ur de tre perspektiven; ekologisk-, social- och ekonomisk hållbarhet.

Styrmått: Samtliga verksamheter har senast i oktober 2012 antagna planer med mål och strategier för hållbar utveckling.

Detta krävs för att kunna nå målet:

All mat som tillagas i kommunen ska vara närproduceras och är årstidsanpassade. All mat ska lagas från grunden. I möjligaste mån ska maten vara ekologiskt odlad och prisvärd. Kommunens ska företrädesvis köra med miljövänliga bilar. Använda cykel inom hemvården i närområdet.

Efterleva värdighetsgarantin och levandegöra den på varje arbetsplats. Fler djur på våra boenden och inom hemvården, möjliggöra att ha kvar sina husdjur eller skaffa. Individuell anpassade aktiviteter. Arbeta vidare med kommunens rökfria arbetsmiljöer.

Endast köra fulla tvättmaskiner. El- och värmeförbrukning (kostnader) bör ses över.

8. AVSLUTNING

När planen är antagen måste respektive arbetsplats sätta sig och gå igenom innehållet i planen och göra en fördelning av arbetet. Det ska göras upp listor på vem som gör vad, när, hur och resultat. Dessa listor kommer sedan att användas när den årliga uppföljningen görs i kvalitetsbokslutet.